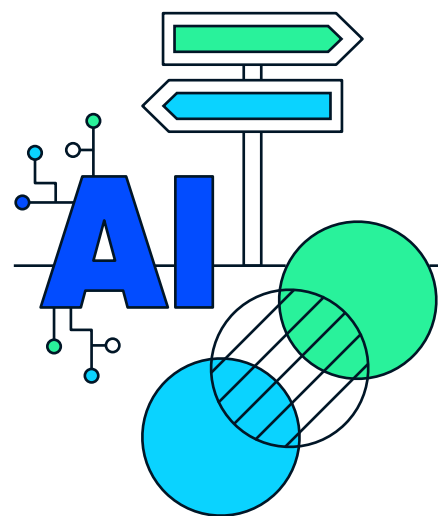

transparantievereisten

onder Artikel 50 AI Act

Op grond van de AI Act kunnen aanbieders en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen onderworpen zijn aan aanvullende transparantievereisten voor bepaalde AI-systemen. In overeenstemming met de recente richtsnoeren van de Europese Commissie over dit onderwerp ([Richtsnoeren inzake transparantieplichtingen voor aanbieders en gebruikers van AI-systemen | Shaping Europe's digital future](#)), heeft het Kenniscentrum Data & Maatschappij deze gids opgesteld voor de transparantievereisten van artikel 50 van de AI Act.

Deze gids stelt organisaties in staat om te bepalen welke AI-systemen aan welke vereisten onderworpen zijn, op basis van hun respectieve status als aanbieder en/of gebruiksverantwoordelijke.

Checkpoint 1

Belangrijke aandachtspunten

Artikel 50 van de AI Act is van toepassing vanaf **2 augustus 2026**. Als je echter een AI-systeem aanbiedt dat onder Artikel 50(2) AI Act valt en dat **vóór die datum** in de handel werd gebracht, heb je tot **2 december 2026** om de vereisten na te leven. De specifieke tijdslijn van de AI Act kan je [hier](#) vinden.

De verplichtingen onder artikel 50 AI Act sluiten elkaar niet uit en kunnen cumulatief van toepassing zijn. Je kan **tegelijkertijd optreden in de hoedanigheid van aanbieder en gebruiksverantwoordelijke** m.b.t. een bepaald AI-systeem. Ook kan hetzelfde AI-systeem aanleiding geven tot meerdere transparantie-verplichtingen. **Kijk daarom elke verplichting afzonderlijk na** om te zien of die op jou van toepassing is ('Checkpoint 2.1 en 2.2').

Allereerst moet je vaststellen of je AI-systeem onder het toepassingsgebied van de AI Act valt of dat het daarvan is vrijgesteld. **Gebruik onze 'AI Act in 6 stappen tool' voor deze voorafgaande beoordeling.**

Checkpoint 2.1

Rol van aanbieder

AANBIEDER

Je bent een aanbieder als je 1) AI-systemen of GPAIM's ontwikkelt of laat ontwikkelen en 2) je deze, onder eigen naam of merk, in de handel brengt of in gebruik stelt, hetzij tegen betaling, hetzij kosteloos.

Interactieve AI-systeem

artikel 50(1) AI Act

Stap 1 – Is deze verplichting van toepassing op jou?

Is het AI-systeem **bedoeld voor directe interactie met natuurlijke personen**?

Voor deze vraag moeten **alle vier elementen** aanwezig zijn:

1. Het gaat om een **AI-systeem**;
2. Het is **bestemd voor directe interactie** met natuurlijke personen door middel van een wederzijdse uitwisseling die daadwerkelijk op een gesprek lijkt of responsief is;
3. De **interactie moet direct zijn**, in principe betekent dit een (bijna) realtime interactie zonder een menselijke tussenpersoon;
4. De interactie moet **met natuurlijke personen** gebeuren.

Ja

Stap 2 – Is er een uitzondering van toepassing?

Ga na of een van deze uitzonderingsgevallen van toepassing is:

1. Het **AI-karakter van de interactie is duidelijk** voor een normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende natuurlijke persoon, rekening houdend met de gebruikscontext en de diversiteit van de doelgroep en diens digitale en AI-geletterdheid;
2. Het gaat om een **bij wet toegestaan AI-systeem voor het opsporen, voorkomen, onderzoeken of vervolgen van strafbare feiten**, tenzij het systeem voor het publiek beschikbaar is om een strafbaar feit te melden.

Ja

Nee

Je bent vrijgesteld van de verplichting.

Stap 3 – Wat moet je doen?

Je bent ervoor verantwoordelijk dat het AI-systeem **zodanig is ontworpen en ontwikkeld, dat natuurlijke personen duidelijk worden geïnformeerd dat zij interageren met een AI-systeem**.

De AI Act schrijft geen specifieke wijze van bekendmaking voor. Wel moet uit deze bekendmaking, op een wijze die is afgestemd op de context en de doelgroep, duidelijk blijken dat er sprake is van een interactie met een AI-systeem. Daarnaast moet de bekendmaking voldoen aan de voorwaarden van artikel 50(5) AI Act (zie checkpoint 3).

Stap 1 – Is deze verplichting van toepassing op jou?

Genereert of manipuleert het AI-systeem **synthetische inhoud**?

Om deze vraag te beantwoorden moet er aan **alle drie de elementen** voldaan zijn:

1. Het gaat om een **AI-systeem**, met inbegrip van **GPAI-systemen**;
2. De mogelijkheid om **synthetische inhoud te genereren of manipuleren**;
3. De inhoud bestaat uit **audio, beeld, video of tekst**, met inbegrip van multimodale inhoud, 3-D inhoud, virtuele, *augmented* of *mixed reality* alsook digitale tweelingen.

Deze verplichting **heeft tot doel om mensen te helpen om AI-gegenereerde of gemanipuleerde inhoud te onderscheiden van andere inhoud**. De verplichting is dan ook niet van toepassing op inhoud die geen verband houdt met deze doelstelling, zoals inhoud die bedoeld is om door natuurlijke personen te worden geïnterpreteerd, geverifieerd, of behandeld.

Ja

Stap 2 – Is er een uitzondering van toepassing?

Ga na of een van deze uitzonderingsgevallen van toepassing is:

1. Het AI-systeem vervult een **ondersteunende functie voor standaardbewerking**, wat betekent dat bestaande inhoud voorbereid wordt voor publicatie of distributie, zonder dat er nieuwe inhoud aangemaakt wordt;
2. Het AI-systeem **brengt geen wezenlijke wijzigingen aan in de invoergegevens** die door de gebruiker zijn verstrekt, noch in de semantiek daarvan, wat betekent dat de invoergegevens of de semantiek daarvan tijdens het genereren van de uitvoer niet wezenlijk zijn gemanipuleerd. Dit vereist een beoordeling per geval;
3. Het AI-systeem is **bij wet toegelaten voor het opsporen, voorkomen, onderzoeken of vervolgen van strafbare feiten**.

Ja

Nee

Je bent vrijgesteld van de verplichting.

Stap 3 – Wat moet je doen?

Je bent verantwoordelijk om aan **twee afzonderlijke maar onderling toch samenhangende vereisten** te voldoen. Het volstaat niet om aan één daarvan te voldoen:

1. Ten eerste: de **output van het AI-systeem moet gemarkeerd worden in een machineleesbaar formaat**, wat inhoudt dat een software de markering kan identificeren, herkennen en extraheren, zonder menselijke tussenkomst;
2. Ten tweede: de **output van het AI-systeem moet detecteerbaar zijn als door AI gegenereerde of gemanipuleerde inhoud**. Dit houdt in dat je detectiemiddelen ter beschikking moet stellen aan alle personen die mogelijks zijn blootgesteld aan de inhoud.

Je technische oplossingen moeten **doeltreffend, interoperabel, robuust en betrouwbaar zijn** voor zover dat technisch haalbaar is, rekening houdend met de specifieke kenmerken en beperkingen van de verschillende soorten inhoud, de uitvoeringskosten en de algemeen erkende stand van de techniek, zoals tot uiting kan komen in relevante technische normen.

Checkpoint 2.2

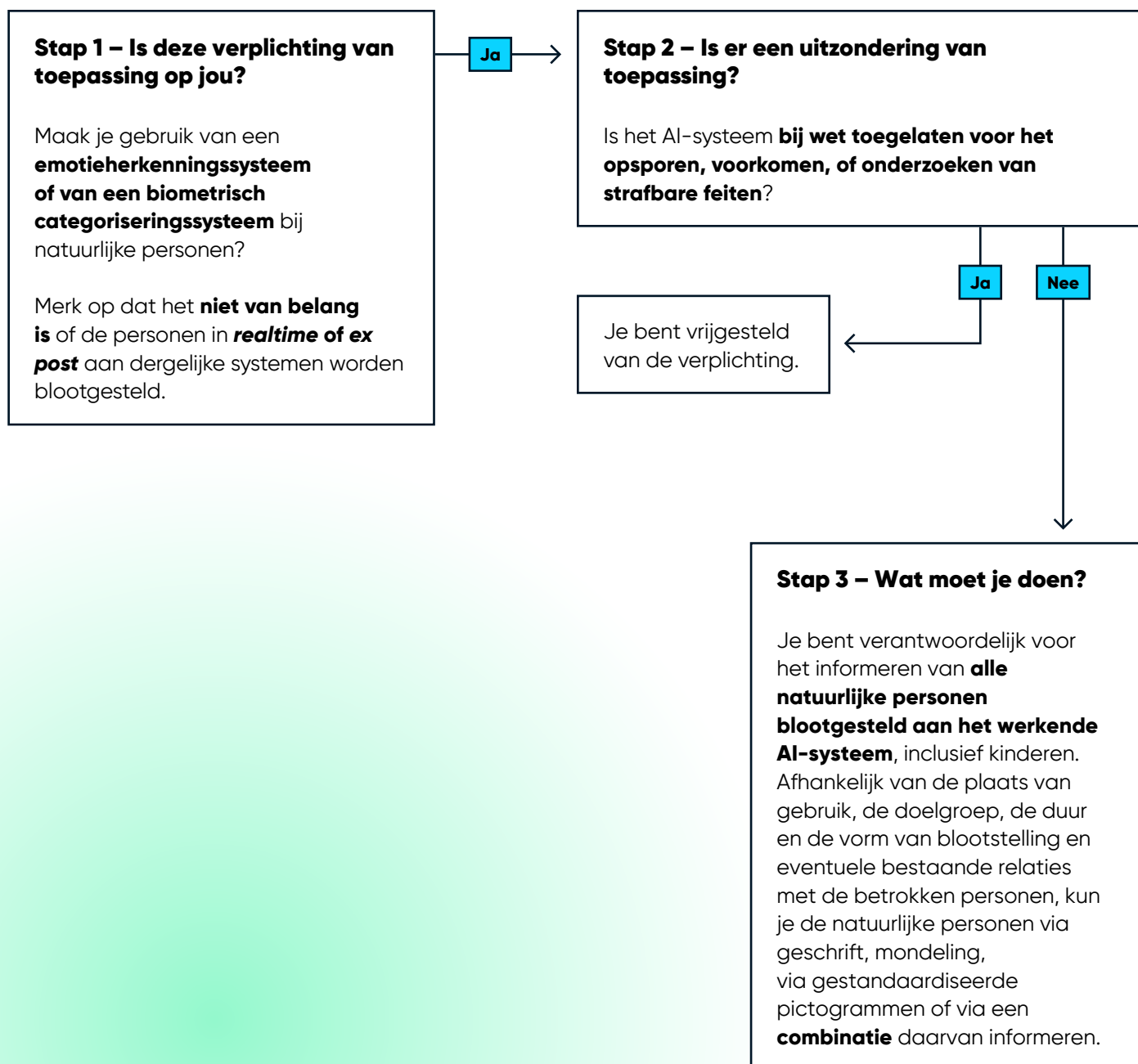
Rol van gebruiksverantwoordelijke

GEBRUIKSVERANTWOORDELIJKE

Je wordt gezien als een gebruiksverantwoordelijke wanneer je onder eigen verantwoordelijkheid gebruik maakt van een AI-systeem, tenzij het gebruik voor persoonlijke, niet-professionele activiteiten bestemd is. Dit betekent dat je zelf het doel en de wijze van gebruik van het AI-systeem bepaalt. Werknemers en aannemers die onder je instructies handelen, worden niet gezien als afzonderlijke gebruiksverantwoordelijken.

Emotieherkenning en biometrische categorisering

artikel 50(3) AI Act

Deepfakes

artikel 50(4), eerste sub-paragraaf AI Act

Stap 1 – Is deze verplichting van toepassing op jou?

Maak je gebruik van een **AI-systeem dat beeld-, audio- of videocontent genereert of bewerkt en daarmee een deepfake creëert?**

Hierbij is het vereist dat er aan de **volgende drie elementen** voldaan is:

1. Het moet gaan om een **AI-systeem**;
2. Het systeem moet gebruikt worden door de **gebruiksverantwoordelijke** voor **professionele doeleinden**;
3. De inhoud moet een **deepfake** bevatten.

Om de inhoud als een **deepfake** te kunnen aanmerken, moet aan alle vier de voorwaarden worden voldaan die zijn vastgelegd in artikel 3(60) AI Act:

1. **Gelijkenis**, dit wil zeggen dat er, op basis van een objectieve vergelijking, sprake is van een aanzienlijke mate van overeenkomstigheid tussen de inhoud en het gesimuleerde subject; deze vergelijking kan gebaseerd worden op de mate waarin de kenmerkende of onderscheidende eigenschappen door de deepfake worden weergegeven;
2. **Bestaand**, dit wil zeggen dat het gesimuleerde onderwerp bestaat, aannemelijk kan bestaan of aannemelijk in werkelijkheid had kunnen bestaan;
3. Het gesimuleerde subject moet op een bestaande **persoon, object, plaats, entiteit, of gebeurtenis** lijken;
4. Het gesimuleerde subject **zou ten onrechte authentiek of waarachtig lijken**. De intentie om te misleiden is hierbij niet vereist.

Ja

Stap 2 – Is er een uitzondering van toepassing?

Is het AI-systeem bij **wet toegestaan voor het opsporen, voorkomen, onderzoeken of vervolgen van strafbare feiten?**

Ja

Nee

Je bent vrijgesteld van de verplichting.

Stap 3 – Wat moet je doen?

Je bent verantwoordelijk voor de **vermelding dat de inhoud kunstmatig is gegenereerd of gemanipuleerd door de output te voorzien van een label en de kunstmatige oorsprong ervan bekend te maken**. Het label moet **begrijpelijk en waarneembaar zijn** voor een natuurlijke persoon zonder dat zij daarvoor **technische hulpmiddelen hoeven te gebruiken of specifieke handelingen moeten stellen**.

Als de deepfake **deel uitmaakt van een kennelijk artistiek, creatief, satirisch, fictief of analoog werk of programma**, moet je alsnog de kunstmatige aard ervan vermelden, maar dit op een passende wijze die de weergave of genot van het werk niet belemmert. Dit **soepelere meldingsregime** moet strikt worden geïnterpreteerd.

Tekst ter voorlichting van het publiek over aangelegenheden van algemeen belang

artikel 50(4), tweede sub-paragraaf AI Act

Stap 1 – Is deze verplichting van toepassing op jou?

Maak je gebruik van een **AI-systeem dat tekst genereert of bewerkt, die dan gepubliceerd wordt met de bedoeling om het publiek te informeren over aangelegenheden van algemeen belang**?

Om op deze vraag antwoord te krijgen, moet er aan **twee voorwaarden** voldaan zijn:

1. Het moet gaan over een AI-systeem;
2. Het AI-systeem moet gebruikt worden om tekst te genereren of bewerken die gepubliceerd wordt met als doel het publiek te informeren over aangelegenheden van algemeen belang.

Een **tekst wordt gepubliceerd** met als **doel het publiek te informeren over aangelegenheden van algemeen belang** indien:

1. De tekst **toegankelijk** is voor een onbepaald, vrij groot aantal potentiële lezers die geen band met elkaar hebben, gelijktijdig of achtereenvolgens, al dan niet tegen betaling;
2. De tekst **bedoeld** is om het **publiek te informeren** door kennis, meningen of feiten over te brengen;
3. De tekst het publiek informeert over **aangelegenheden van algemeen belang**, zoals politiek, consumentenveiligheid, culturele ontwikkeling enzovoort.

Ja

Stap 2 – Is er een uitzondering van toepassing?

Ga na of een van deze uitzonderingen van toepassing is:

1. Het AI-systeem is **bij wet toegelaten voor het opsporen, voorkomen, onderzoeken of vervolgen van strafbare feiten**;
2. De inhoud gegenereerd door het AI-systeem heeft een proces van **menselijke toetsing of redactionele controle** ondergaan en **een natuurlijke of rechtspersoon draagt redactionele verantwoordelijkheid** voor de bekendmaking van die inhoud.

Ja

Nee

Je bent vrijgesteld van de verplichting.

Stap 3 – Wat moet je doen?

Je bent verantwoordelijk voor de **vermelding dat de inhoud kunstmatig is gegenereerd of bewerkt door de output te voorzien van een label en de kunstmatige oorsprong ervan bekend te maken**.

Het label moet **begrijpelijk en waarneembaar zijn** voor een natuurlijke persoon zonder dat zij daarvoor **technische hulpmiddelen hoeven te gebruiken of specifieke handelingen moeten stellen**.

Checkpoint 3

Rol van aanbieder en/of gebruiksverantwoordelijke

HORIZONTALE VEREISTEN VOOR AANBIEDERS EN GEBRUIKSVERANTWOORDELIJKEN

artikel 50(5) AI Act

Informatie op een duidelijke en onderscheidbare wijze

Informatie is **duidelijk** wanneer ze opvalt, gemakkelijk te begrijpen is en toegankelijk is voor de betrokken persoon. Zij is **onderscheidbaar** wanneer ze gemakkelijk te herkennen is als iets dat losstaat van andere informatie en de omgeving waarin ze wordt weergegeven.

Informatie moet ook **makkelijk te begrijpen zijn**, rekening houdend met de **doelgroep** ervan, waaronder bijvoorbeeld kinderen en mensen met een beperking.

Ten tijde van de eerste interactie of blootstelling

De informatie moet **uiterlijk op het moment van de eerste interactie of blootstelling** worden verstrekt. Dit is van toepassing op elke natuurlijke persoon.

Wanneer het redelijkerwijze te verwachten is dat mensen de inhoud niet vanaf het begin zullen waarnemen, volstaat een enkele vermelding aan het begin niet en moet deze, waar mogelijk, op latere momenten worden aangevuld.

In overeenstemming met de toepasselijke toegankelijkheidsvereisten

Aanbieders en gebruiksverantwoordelijken moeten **nagaan of hun product, dienst of inhoud onderworpen is aan toegankelijkheidswetgeving**, zoals Richtlijn 2016/2102 en Richtlijn 2019/882.

Deze gids is gebaseerd op Artikel 50 AI Act en de [Commission Guidelines on the implementation of the transparency obligations for certain AI systems under Article 50 of the AI Act](#).

Deze vrije vertaling is gebaseerd op de Engelse versie van de richtsnoeren van de Europese Commissie. Op het moment van publicatie is er nog geen definitieve Nederlandse vertaling van de richtsnoeren verschenen. Dit hulpmiddel dient dan ook als leidraad en vormt op geen enkele manier een vervanging van de officieel gepubliceerde tekst van de richtsnoeren.

Auteurs

Sabra Ibnouthen en Sultan Erdogan (Kenniscentrum Data & Maatschappij), "Gids voor transparantievereisten onder Artikel 50 AI Act", september 2026.